

Gregorio Berrotaran Etxeberria

*Hondarribia,
Gipuzkoa
(1945-2012)*

Aurkibidea

Biografia

Gornutz auzoko Artzu baserrian jaioa. Gurasoak Hondarribikoak zituen. Artzuko errota ere beraiena zen. Baserriko lanetan aritua mutikotatik, itzain gisa besteak beste. 16 urterekin itsasoan hasi zen, Terranovan. Elkarrizketa egin zitzaionean, Landa Garapeneko zinegotzia zen Hondarribiko Udalean.

Zintak

HON-080

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-11-17
- **Iraupena:** 82 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

HON-081

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-11-17
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

HON-082

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-11-17
- **Iraupena:** 35 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

HON-084

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-12-01
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

HON-085

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-12-01
- **Iraupena:** 68 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

HON-086

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-12-01
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Artzu baserriaren historia; Artzuko Matxin

- **Erref:** HON-080/002
- **Iraupena:** 0:04:52. **Hasi:** 00:00:28. **Bukatu:** 00:05:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Artzu baserrian jaioa. Baserriaren historia. Duela mila urteko dokumentazioa dute. Hondarriak frantsesekin izan zituen tirabirak. Artzuko Matxinen kontuak: erregeari zuzendu zitzaion; hiru jeneral frantses hil zituen. Dokumentu horren historia.</p>

2. Familia eta Artzu; birraitonaren kontuak

- **Erref:** HON-080/003
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:05:20. **Bukatu:** 00:07:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Familiaren historia. Artzu baserrian gertatutako aldaketak. Bost etxebizitza ezagutu zituen; bi beraienak ziren, beste bitan maizterrak zeuden eta bosgarrenean beste jabe batzuk. Birraitonaren kontuak: etxean gustukoa ez zen emaztearekin ezkondu zen. Maiorazgoen gaitza.</p>

3. Maiorazgoa izatearen alde txarrak

- **Erref:** HON-080/004
- **Iraupena:** 0:04:48. **Hasi:** 00:07:41. **Bukatu:** 00:12:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Baserrietako seme-alaba askok kanpora jo behar zuten. Dena batentzat zen, baina horrek ere baditu gauza txarrak, bere ustez. Zaila da amaginarreba eta erraina ondo konpontzea. Bestek nahi duenarekin ezkontzea eta besteren mende bizitzea.</p>

4. Maiorazgoaren gaitza; baserria lehen eta orain

- **Erref:** HON-080/006
- **Iraupena:** 0:04:46. **Hasi:** 00:12:47. **Bukatu:** 00:17:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

<p>Guraso denak ez dira berdinak, baina erabakirik ezin hartu izan gogorra da. Soinekoa erostea jartzen du adibide moduan. Baserri handia izatea ohorea

zen lehen; orain, desgrazia. Horri buruzko azalpenak. Lege desegokiak. Inaurkina.</p>

5. Baserriaren etorkizun beltza

- **Erref:** HON-080/007
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:17:33. **Bukatu:** 00:21:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak
- Baserria

Laburpena:

<p>Hamar urte barru Gipuzkoa eta Bizkaia erabat sasituta egongo direla aurreikusten du. Gazteek ez dute baserrian geratu nahi. Baratzeta egitea tira, baina ganadua ez da errentagarria, ezta esnea ere. Prezioa ez da urtetan aldatu. Globalizazioa. Zaharrek garbitzen dituzte zelaia orain; gero zer?</p>

6. Urrutiko baserrien gainbehera

- **Erref:** HON-080/008
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:21:03. **Bukatu:** 00:22:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

<p>Gazteek ez dakite etxeko mugak non dauden, interesik ez dago. Etxea ezin da zatitu, eta zaharrak bakarrik geratzen dira. Urrutiko baserriak desagertu egingo dira.</p>

7. Baserriko ekonomia nolakoa zen

- **Erref:** HON-080/010
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:23:23. **Bukatu:** 00:26:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Bera umea zeneko giroa eta ehun urte lehenagokoa antzekoak ziren. Kontrabandoa. Baserriko ekonomia nolakoa zen; auto-ekoizpena, ahalik eta gutxien erosteko. Gerra ondoko eskasia. Etxeko abereak eta arroketako arrantza. Saltzen noiz hasi ziren. Hiztegia: "blagan".</p>

8. Baserritarrak eta arrantzaleak bañistei jatekoa saltzen

- **Erref:** HON-080/011
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:26:17. **Bukatu:** 00:29:52

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Aisia » Oporrak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

<p>Hondarribiko arrantzalea eta baserritarra, biak ziren pobreak. "Bañistei", udako bisitariei saltzen zieten. Francisco Sagarzazu alkatea Francoren oso laguna zen, eta haren gobernuko jendea joaten zen Hondarribira. Neskameekin eta txoferrekin. Parte Zaharrean bertan abereak zituzten.</p>

9. Baserritar gehienak maizterrak ziren

- **Erref:** HON-080/012
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:29:52. **Bukatu:** 00:32:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Gutxi ziren baserri jabeak, gehienak maizterrak ziren. Baserri batetik bestera ibiltzen ziren. Errenta gauzekin eta lanekin ordaintzen zuten. Ganadua ere besteena zuten askok; beraiek zaindu eta salmenta erdibana izaten zen.</p>

10. Ganadua eta sabia auzoan banatzea, ez hondatzeko

- **Erref:** HON-080/013
- **Iraupena:** 0:03:48. **Hasi:** 00:32:40. **Bukatu:** 00:36:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Ganadu bati zerbait gertatzen zitzaionean, istripuz hil adibidez, inguruko etxe guztietan partitu, eta gazitu egiten zen. Batzuk lurperatu egiten zuten, nahiko sakonean. Sabia harrapatzen zutenak ere partitu egiten zuten auzoan, ez hondatzeko.</p>

11. Zaldi-karroak; behorak kapelarekin, Irunen

- **Erref:** HON-080/014
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:36:28. **Bukatu:** 00:40:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Herria, azpiegitura » Garraioak

Laburpena:

<p>Derrigor erosi beharrekoak: tela... Hondarribitik Irunera saltzera. Jaitzubia auzotik zaldi-karroan joaten ziren. Zaldi-karro dotoreak, kapotarekin. Ilaran egoten ziren denak. Irungo azoka. Behorak lastozko kapelarekin. Ikatz saltzailea. Zaldi-karroa zein baserritan zuten, gutxitan. Gainerakoak astoan.</p>

12. Emakumeen bizimodua: plazara joatea askatasunerako bidea zen

- **Erref:** HON-080/016
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:40:55. **Bukatu:** 00:43:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Iritziak

Laburpena:

<p>Emakumeen bizimodua: egunero oinez plazara saltzera. Etxetik alde egitea arnasa hartzeko modua ere bazen, giro itogarria izaten zelako sarritan. Plazara joaten zirenak argitu egiten zirela dio. Etxekoandreak beraiek joaten ziren zaldi-karroarekin; erraina ez, alaba bidaltzen zuten bestela.</p>

13. Artzuko errotako kontuak

- **Erref:** HON-080/017
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:43:45. **Bukatu:** 00:46:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

<p>Hondarribiko errotak aipatzen ditu. Artzuko errota beraiena zen, eta maizterrak zituzten. Bertako neska bat karabinero batekin ezkondu zen; kuartela ehun metrora zuten. Prezintua kentzen zion gauez, gerra ondoan.</p>

14. Artzuko errotako aitona-amonen heriotza

- **Erref:** HON-080/018
- **Iraupena:** 0:05:08. **Hasi:** 00:46:17. **Bukatu:** 00:51:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Artzuko errotako aitona-amonen heriotza. Tabakoa landatzen zuen aitonak, eta lehortu. Beti erretzen zegoen, eta usaiarengatik igartzen zioten bazetorrela. Oiloak izaten zituzten; amonaren ohitura. Hileta nola izaten zen: sei jasotzaile. Aurrean, gurutzea. Auzo bakoitzak bere puntua zuen, gorpua eramateko. Handik elizara eta gero kanposantura.</p>

15. Gaubeilak eta eliz-bideak

- **Erref:** HON-080/019
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:51:25. **Bukatu:** 00:55:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Heriotza eta hiletak. Gorpua kaleraino jarraian eramaten zen. Etxeetan izaten ziren hildakoak, eta amonaren bat izaten zen errezatzen beti. Gorputza zaintzea. Mozkortzeko ere aprobetxatzen zuten batzuek. Eliz-bideak errespetatu egin behar ziren, sakratuak ziren. Gastu handia izaten zen hildakoaren familiarentzat. Hildakoa pasatzen zenean, jendea belauniko jartzen zen.</p>

16. Elizaren indarra

- **Erref:** HON-080/020
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:55:00. **Bukatu:** 00:57:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Hildakoaren segizioa. Lutoari buruzko iritzia. Fededuna da, baina elizkizun batzuek antzerkitik asko dutela dio. Txorakeria asko egiten zituzten umetan. Mariaren alabak. Baraurik joatea mezetara.

17. Erabat kontrolatuta bizi ziren

- **Erref:** HON-080/021
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:57:44. **Bukatu:** 01:00:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Dantza egitea bekatu zen. Berak ez zuen ikasi, eta pena du; astirik ez zuen izan eta lotsatia zen. Goiz joaten ziren etxera. Oso kontrolatuta bizi ziren. Denak zebiltzan Polizia lanetan. Askatasunik eza. 16 urterekin bidali zuten itsasora.

18. Ez zuen igerian ikasi

- **Erref:** HON-080/022
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 01:00:15. **Bukatu:** 01:01:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Ez zuen igeri egiten ikasi. Terranovan igeri egitea alferrik dela dio, izoztu egiten zarelako. Hasi zen ikasten, aitarekin, errota ondoan; olatuak harrapatu eta gaizki pasatu zuen. Baserritar gehienek ez zekiten.

19. Artzuko errotako mutilen arrantza

- **Erref:** HON-080/023
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 01:01:56. **Bukatu:** 01:06:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Artzuko errotako mutilak harginak ziren, arrebak errotariak, gurasoekin. Arrantza onak egiten zituzten; harkaitzetan sarea jartzeko baimena zuten. Astean bitan kalera joaten ziren, saltzera. Enkarguak hartzen zituzten. Harkaitzean egindako zuloan sartzen zuten arraina, bizirik.

20. Harginak eta Guadalupeko gotorlekua

- **Erref:** HON-080/024
- **Iraupena:** 0:04:06. **Hasi:** 01:06:03. **Bukatu:** 01:10:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

<p>Artzuko harginak non ibili ziren lanean. Guadalupeko gotorlekuko hargin-lanak. Txirrita bertsolaria. Gotorlekua 1902an ireki zuten, baina denbora asko pasatu zuten hura egiten. Inguruko jende edadetuak begi onez ikusten zuten, lana sortzen zuelako. Altuek soldata hobia zuten. Gerra garaian, bi bandoen esku egon zen, eta sarraskiak egin zituzten biek. Fusilamenduak. Harrobiak.</p>

21. Harria zulatzeko zailtasunak

- **Erref:** HON-080/026

- **Iraupena:** 0:05:11. **Hasi:** 01:11:50. **Bukatu:** 01:17:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Harria zulatzeko zailtasunak. Palanka. Jaizkibel harriak azkar jaten du burnia; sarri zorroztu behar da palanka. Zuloa urez bete behar da, hondarra ateratzeko; zipriztinak. Burni-ziria. Enkatxeak, bideak egiteko. Dinamita.

22. Guadalupeko gotorlekuko kanoiak

- **Erref:** HON-080/027
- **Iraupena:** 0:04:54. **Hasi:** 01:17:01. **Bukatu:** 01:21:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

Guadalupeko gotorlekuan militarrek 1960an egin zuten. Kanoiak zeuden, itsasora begira, eta kendu egin nahi zituzten. Handiegiak ziren, baina. Dinamitaz lehertu zituzten. Egundoko zuloa egin zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-12-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkarte
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com